

Súd:	Najvyšší súd SR
Spisová značka:	5Obdo/47/2020
Identifikačné číslo spisu:	3109218827
Dátum vydania rozhodnutia:	24.06.2021
Meno a priezvisko:	JUDr. Ivana Nemčeková
Funkcia:	sudca
ECLI:	ECLI:SK:NSSR:2021:3109218827.1

UZNESENIE

Najvyšší súd Slovenskej republiky v spore žalobcu: POHODA FESTIVAL, s. r. o., so sídlom Zochova 6-8, Bratislava, IČO: 45 639 043, zastúpeného Roman Kvasnica a partneri s.r.o., so sídlom Žilinská cesta 130, Piešťany, IČO: 36 866 598, proti žalovanému: L. V., nar. X. augusta XXXX, bytom C., zastúpenému KORABOVA & LOVICH s.r.o., so sídlom Laurinská 4, Bratislava - mestská časť Staré mesto, IČO: 50 131 931, o zaplatenie 33.190 eur s príslušenstvom, vedenom na Okresnom súde Trenčín pod sp. zn. 36Cb/197/2009, o dovolaní žalovaného proti rozsudku Krajského súdu v Trenčíne z 23. júla 2019, č. k. 16Cob/69/2018-3211, v znení opravného uznesenia z 29. mája 2020, č. k. 16Cob/69/2018-3387, takto

rozhodol:

I. Rozsudok Krajského súdu v Trenčíne z 23. júla 2019, č. k. 16Cob/69/2018-3211 v znení opravného uznesenia z 29. mája 2020, č. k. 16Cob/69/2018-3387 a rozsudok Okresného súdu Trenčín z 9. marca 2018, č. k. 36Cb/197/2009-3026 v znení opravného uznesenia z 29. apríla 2020, č. k. 36Cb/197/2009-3367, z r u š u j e a k o n a n i e z a s t a v u j e .

II. Návrh žalovaného na prerušenie konania z a m i e t a .

III. Žalovaný m á n á r o k voči žalobcovi na plnú náhradu trov prvoinštančného, odvolacieho a dovolacieho konania.

IV. Žalobca m á p o v i n n o s ť nahradiť trovy štátu v plnom rozsahu.

Odôvodnenie

1. Rozsudkom z 9. marca 2018, č. k. 36Cb/197/2009-3026, Okresný súd Trenčín (ďalej tiež „súd prvej inštancie“) uložil žalovanému povinnosť zaplatiť žalobcovi 33.190 eur do 3 dní od právoplatnosti rozsudku, nahradiť žalobcovi 100% trov konania a nahradiť 100% trov štátu na účet Okresného súdu Trenčín.

2. Z odôvodnenia rozsudku súdu prvej inštancie vyplýva, že právny predchodca žalobcu (Agentúra

Pohoda, s.r.o., ďalej tiež „žalobca“) sa žalobou proti právnenému predchodcovi žalovaného (Landauer-Weihnachtszirkus GmbH, ďalej tiež „žalovaný“) domáhal zaplata sumy 6.638,78 eura (po zmene žaloby 33.190 eur, pozn. dovolacieho súdu) titulom náhrady škody. Právny predchodca žalobcu bol organizátorom podujatia Bažant Pohoda 2009, ktoré sa uskutočnilo na letisku v Trenčíne. V súvislosti s týmto podujatím právny predchodca žalobcu uzatvoril s právnym predchodcom žalovaného zmluvu, na základe ktorej právny predchodca žalovaného postavil v areáli letiska Trenčín stan 8-Master o rozmeroch 45x75 m (ďalej tiež „nájomná zmluva“ alebo „zmluva o nájme“). Právny predchodca žalovaného bol právnickou osobou podnikajúcou na území Nemeckej republiky a príležitostne aj na území Slovenskej republiky s tým, že v rámci tejto podnikateľskej činnosti prenechával do užívania plochu v stane, ktorého prevádzku zabezpečoval. Dňa 18. júla 2009, v priebehu festivalu Bažant Pohoda 2009, došlo k tragickej udalosti, keď stan, ktorý bol vo vlastníctve právneho predchodcu žalovaného, a bol ním aj postavený, sa zrútil. Pri tejto tragickej udalosti došlo k úmrtiu jednej osoby, k zraneniu približne 50 osôb a k materiálnym škodám.

V dôsledku tragickej udalosti musel byť festival Bažant Pohoda 2009 okamžite ukončený.

Dňa 15. júla 2009 uzatvoril právny predchodca žalobcu s obchodnou spoločnosťou ČSOB Poist'ovňa, a. s. poistnú zmluvu, v rámci ktorej bolo dojednané živelné poistenie a poistenie zodpovednosti za škodu pri organizovaní kultúrneho podujatia Bažant Pohoda 2009.

Na základe uvedenej poistnej zmluvy a v dôsledku zrútenia stanu, ktoré spôsobilo škody viacerým osobám, právny predchodca žalobcu musel zaplatiť obchodnej spoločnosti ČSOB Poist'ovňa, a.s. žalovanú sumu, predstavujúcu časť spoluúčasti na vzniknutej škode hradenej obchodnou spoločnosťou ČSOB Poist'ovňa, a.s. V dôsledku zrútenia stanu právnenému predchodcovi žalobcu vznikla škoda v žalovanej sume, pričom právny predchodca žalovaného nesie objektívnu zodpovednosť za škodu, ktorú právnenému predchodcovi žalobcu spôsobil jeho prevádzkovou činnosťou, teda prevádzkou stanu v zmysle § 420a zákona č. 40/1964 Zb. Občianskeho zákonníka (ďalej len „OZ“), ako aj nesie zodpovednosť za škodu spôsobenú porušením zmluvnej povinnosti podľa § 373 zákona č. 513/1991 Zb. Obchodného zákonníka (ďalej len „ObZ“).

3. Súd prvej inštancie v odôvodnení rozsudku poukázal na svoje uznesenie

z 21. júla 2010, č. k. 36Cb/197/2009-143, v ktorom zamietol návrh žalovaného na zastavenie konania, obsiahnutého v odpore proti platobnému rozkazu. Žalovaný tento procesný návrh odôvodnil tým, že v bode 20 nájomnej zmluvy si zmluvné strany dohodou určili právomoc súdu v Pirmasens, SRN a preto nie je daná právomoc súdov Slovenskej republiky na prejednanie a rozhodnutie predmetného sporu. Súd prvej inštancie zamietnutie návrhu žalovaného odôvodnil tým, že bod 20 nájomnej zmluvy neobsahuje dohodu účastníkov zmluvy o právomoci súdu vo veci náhrady škody, či už zo zmluvnej alebo mimozmluvnej zodpovednosti v zmysle čl. 23 ods. 1 nariadenia Rady (ES) č. 44/2001 o právomoci a o uznávaní a výkone rozsudkov v občianskych a obchodných veciach (ďalej len „nariadenie Brusel I“), a preto je daná osobitná právomoc Okresného súdu Trenčín podľa čl. 5 ods. 1 a ods. 3 nariadenia Brusel I. Pri rozhodovaní prihliadol tiež na to, že miesto plnenia dohodnuté v predmetnej nájomnej zmluve je na území Slovenskej republiky - v Trenčíne, kde došlo k vzniku škody.

4. Súd prvej inštancie ďalej poukázal na uznesenie Krajského súdu v Trenčíne (ďalej tiež „odvolací súd“) z 22. decembra 2010, č. k. 8Cob/176/2010-227, ktorým vyššie uvedené uznesenie súdu prvej inštancie potvrdil s odôvodnením, že bod 20 nájomnej zmluvy nemá náležitosti platnej dohody o právomoci súdu na riešenie sporov vzniknutých v súvislosti s nájomným vzťahom účastníkov. V predmetnom bode zmluvy sa len konštatuje, že miesto súdu sa nachádza v Pirmasens, avšak nevyplýva z neho určite a zrozumiteľne prejavená vôľa zmluvných strán, že by tento súd mal právomoc na riešenie sporov, a ani špecifikáciu sporov, ktorých sa má týkať tak, ako to predpokladá znenie čl. 23 ods. 1 nariadenia Brusel I.

5. Súd prvej inštancie po vykonaní dokazovania mal za preukázanú zodpovednosť právneho predchodcu žalovaného za škodu v zmysle § 373 ObZ, vzniknutú vyplatením zmluvne dojednanej spoluúčasti právnym predchodcom žalobcu poisťovateľovi, ktorá bola následkom porušenia zmluvných ako aj zákonných povinností prenajímateľa (§ 664 OZ) prenechať prenajatú vec (koncertný stan) v stave

spôsobilom na dohodnuté užívanie, a v tomto stave ju udržiavať. Taktiež mal za preukázanú zodpovednosť právneho predchodcu žalovaného za škodu podľa § 420a ods. 1 písm. a/ OZ, ktorú žalobcovi spôsobil prevádzkovou činnosťou. Žalovaná škoda bola tiež spôsobená okolnosťami, ktoré mali pôvod v povahe stanu (v jeho nekompletnom opláštení bočnými stenami), v dôsledku ktorých došlo k podfúknutiu stanu, jeho zrúteniu a vzniku škody, za ktorú podľa § 421a ods. 1 OZ zodpovedal právny predchodca žalovaného ako prevádzkovateľ stanu a prenajímateľ.

6. Na odvolanie žalovaného, Krajský súd v Trenčíne rozsudkom z 23. júla 2019, č. k. 16Cob/69/2018-3211, rozsudok súdu prvej inštancie potvrdil a žalobcovi proti žalovanému priznal nárok na náhradu trov odvolacieho konania v rozsahu 100%.

7. Vo vzťahu k odvolacej námietke nedostatku právomoci odvolací súd poukázal na uznesenie súdu prvej inštancie z 21. júla 2010, č. k. 36Cb/197/2009-143, ktorým bol zamietnutý návrh žalovaného na zastavenie konania, ako aj na uznesenie odvolacieho súdu z 22. decembra 2010, č. k. 8Cob/176/2010-227, ktorým uvedené uznesenie súdu prvej inštancie potvrdil.

8. Odvolací súd, v zhode so súdom prvej inštancie posudzoval, či bod 20 zmluvy o nájme je dohodou o tom, že súd členského štátu má právomoc na riešenie sporov, ktoré vznikli alebo môžu vzniknúť v súvislosti s právnym vzťahom medzi zmluvnými stranami. Podľa neho žalovaný aj napriek námietke, že existencia tejto prorogačnej klauzuly (ďalej tiež „prorogačná dohoda“ alebo „prorogačná doložka“) nebola posudzovaná v kontexte čl. 23 nariadenia Brusel I, v odvolaní neuviedol žiadne konkrétne okolnosti, ani opis skutkového deja kontraktácie tejto prorogačnej dohody, týkajúci sa vôle zmluvných strán prejavenej zmluvnými stranami navonok písomne v takom znení ako obsahuje bod 20 zmluvy o nájme. Žalovaný vôbec neodôvodnil

a nevysvetlil, z čoho usudzuje, že bod 20 zmluvy o nájme je dohodou o voľbe právomoci súdu v zmysle čl. 23 nariadenia Brusel I v tomto konkrétnom konaní o náhradu škody a tiež nevysvetlil, ktoré tvrdené a preukázané skutočnosti pri posudzovaní, že medzi zmluvnými stranami bola uzavretá dohoda o voľbe právomoci, neboli v konaní pred súdom prvej inštancie dostatočne zohľadnené alebo vôbec zohľadnené. Podľa názoru odvolacieho súdu v bode 20 zmluvy o nájme absentuje nielen vôľa, ale aj jej písomný prejav, že bola uskutočnená voľba právomoci v súlade s čl. 23 nariadenia Brusel I, zo znenia ktorej by bolo možné vyvodiť,

že v spore nie je daná právomoc súdu Slovenskej republiky na konkrétne právo žalobcu zo zodpovednosti žalovaného za škodu za porušenie zmluvnej alebo mimozmluvnej povinnosti. Bod 20 zmluvy o nájme nie je v súlade s čl. 23 nariadenia Brusel I určitý a zrozumiteľný. Odôvodnenie rozsudku súdu prvej inštancie týkajúce sa právomoci slovenského súdu nemožno podľa názoru odvolacieho súdu hodnotiť ako zmätočné a nepostačujúce, a to ani za situácie,

že obsahuje (len) znenie vyššie uvedených uznesení. Súd prvej inštancie na začiatku súdneho konania posudzoval právomoc vo veci konať a rozhodnúť a po rozhodnutí otázky právomoci odvolacím súdom riadne pokračoval v konaní. Poukázal tiež na to, že od právoplatnosti uznesenia Krajského súdu v Trenčíne č. k. 8Cob/176/2010-227 nedošlo vo veci k žiadnej zmene hraničných ukazovateľov rozhodných pre určenie právomoci slovenského súdu.

9. Následne sa odvolací súd vysporiadal s podstatnými odvolacími námietkami žalovaného, pričom vo vzťahu k rozsudku súdu prvej inštancie skonštatoval správnu aplikáciu a interpretáciu právnych noriem, na základe správne zisteného skutkového stavu.

10. Proti tomuto rozsudku odvolacieho súdu podal žalovaný dovolanie, prípustnosť ktorého odôvodnil podľa § 420 písm. a/ a písm. f/ zákona č. 160/2015 Z. z. Civilný sporový poriadok v znení neskorších predpisov (ďalej len „CSP“) a tiež podľa § 421 ods. 1 písm. a/ - c/ CSP. Žalovaný (ďalej tiež „dovolateľ“) navrhol, aby dovolací súd rozsudky odvolacieho súdu a súdu prvej inštancie zrušil a konanie zastavil, alternatívne, aby rozsudky súdov nižšej inštancie zrušil a vec vrátil súdu prvej inštancie na ďalšie konanie. Zároveň navrhol, aby dovolací súd v súlade s § 444 CSP odložil vykonateľnosť napadnutého rozsudku odvolacieho súdu.

11. Dovolateľ prípustnosť a dôvodnosť dovolania podľa § 420 písm. a/ a písm. f/ CSP odôvodnil tým, že odvolací súd a ani súd prvej inštancie sa v potrebnej miere nevysporiadali s jeho námietkou o nedostatku právomoci všeobecných súdov Slovenskej republiky na prejednanie a rozhodnutie sporu z dôvodu existencie prorogačnej klauzuly dojednanej stranami v bode 20 zmluvy o nájme, pričom nereflektovali na rozhodovaciu činnosť Súdneho dvora Európskej únie (ďalej tiež „SDEÚ“ alebo „Súdny dvor EÚ“) vo vzťahu k čl. 23 ods. 1 nariadenia Brusel I, na ktorú v konaní poukazoval. Dovolateľ bol toho názoru, že súd prvej inštancie sa s námietkami o nedostatku právomoci vo svojom rozhodnutí vôbec nezaoberal a považoval jeho odôvodnenie za zmätočné a nepreskúmateľné. Podľa jeho názoru odvolací súd suploval nedostatočné odôvodnenie rozhodnutia súdu prvej inštancie a nedal žalovanému možnosť v riadnom inštančnom postupe vyjadriť sa ku všetkým otázkam, ktoré mali podporiť vecnú správnosť rozsudku súdu prvej inštancie, v dôsledku čoho už konanie pred súdom prvej inštancie bolo zaťažené vadou v zmysle § 420 písm. f/ CSP.

12. Dovolateľ bol toho názoru, že odvolací súd nesprávne interpretoval čl. 23 ods. 1 nariadenia Brusel I, ktorý vykladal v rozpore s príslušnými ustanoveniami nariadenia Brusel I, ako aj v rozpore s rozhodnutiami SDEÚ, na ktoré poukázal aj v dovolaní. Právne úvahy súdov o neplatnosti prorogačnej dohody (zo strany súdu prvej inštancie), resp. o jej neurčitosti a nezrozumiteľnosti (zo strany odvolacieho súdu) sú podľa názoru dovolateľa v rozpore s únijovým právom, pretože čl. 23 ods. 1 nariadenia Brusel I nemožno vykladať spôsobom, ako to v posudzovanej veci urobili súdy nižšej inštancie, pretože pristúpením k dohode o voľbe právomoci sa zmluvné strany snažia danému súdu priznať právomoc na rozhodovanie všetkých otázok týkajúcich sa vzťahu, ktorý nadviazali, bez toho, aby boli vždy schopné predvídať a uviesť povahu sporov, ktoré medzi nimi môžu vzniknúť. Ak by to malo byť inak, funkcia a rozsah takejto dohody by boli značne ohrozené. Ďalej uviedol, že z právnej záväznosti dohody o voľbe právomoci vyplýva, že hmotné právo, rozhodné pre meritum sporu nemá na určenie súdnej právomoci žiadny vplyv. Práve nezúčastnenosť pravidiel hmotného práva z hľadiska dohody o voľbe právomoci predstavuje pevnú záruku právnej istoty a predvídateľnosti, ktorú súd prvej inštancie a odvolací súd vo vzťahu k žalovanému popreli. V tejto súvislosti osobitne poukázal na skutočnosť, že je potrebné určiť v každom jednom prípade, a teda nezávisle

od právneho základu žaloby, či sa konanie, ktoré viedlo k vzniku sporu, viaže na zmluvný vzťah, v súvislosti s ktorým bola uzavretá dohoda o voľbe právomoci. V posudzovanej veci z obsahu súdneho spisu vyplýva a nemôže byť sporné, že konanie, ktoré viedlo k vzniku sporu, sa jednoznačne viaže na zmluvný vzťah, vyplývajúci zo zmluvy, nakoľko predmetom zmluvy bol práve prenájom stanu, pričom žalovaný mal údajne porušiť ustanovenia zmluvy, označené v odôvodneniach dotknutých súdnych rozhodnutí. V rozsahu, v akom má spor pôvod v takomto vzťahu, môže potom patriť do rozsahu pôsobnosti všeobecne formulovanej dohody o voľbe právomoci, a to aj bez výslovnej zmienky o prípadných základoch podávaných žalôb.

V zmysle uvedeného bol dovolateľ toho názoru, že v posudzovanej právnej veci zakladá existencia prorogačnej dohody nedostatok právomoci súdov Slovenskej republiky predmetnú vec prejednať a rozhodnúť, bez ohľadu na jej všeobecnú formuláciu, ktorá je v judikatúre SDEÚ v takejto podobe akceptovaná.

13. V nadväznosti na uvedené poukázal na skutočnosť, že v posudzovanom prípade bola prorogačná dohoda uzavretá písomne, pričom úvahy odvolacieho súdu v napadnutom rozsudku prekračujú výkladový rámec čl. 23 nariadenia Brusel I. Pre úplnosť dovolateľ poukázal na znenie čl. 23 ods. 1 písm. c/ nariadenia Brusel I s tým, že predmetná prorogačná dohoda je nielen písomná, ale aj v súlade so zvyklosťami účastníkov zmluvy, pretože z obsahu súdneho spisu vyplýva, čo v konaní nebolo sporné, že strany sporu uzatvorili totožnú zmluvu aj v roku 2008 s rovnakou dohodou o voľbe právomoci súdu v Pirmasens.

14. Dovolateľ poukázal na to, že sa od začiatku konania odmietol podriaďiť právomoci súdov Slovenskej republiky predmetný spor prejednať a rozhodnúť z titulu existencie dohody o voľbe právomoci súdu v Pirmasens. Pokiaľ mal súd prvej inštancie alebo odvolací súd pochybnosti o výklade čl. 23 nariadenia Brusel I, bolo namieste zvážiť podanie návrhu na začatie prejudiciálneho konania pred SDEÚ, aby bolo

zrejme, v akom kontexte je potrebné toto ustanovenie interpretovať, nakoľko úvahy odvolacieho súdu sú podľa názoru dovolateľa nesprávne, nemajúce oporu v únijnom práve a ani v judikatúre SDEÚ. Keďže v posudzovanom prípade existuje spor ohľadom výkladu komunitárneho práva v civilnom spore zo záväzkového vzťahu s medzinárodným prvkom, žalovaný navrhol dovolaciemu súdu, aby prípadne sám zvážil polozenie prejudiciálnej otázky SDEÚ ohľadom výkladu čl. 23 nariadenia Brusel I postupom podľa čl. 267 Zmluvy o fungovaní EÚ.

15. Vady zmätočnosti podľa § 420 písm. f/ CSP videl žalovaný tiež v tom, že:

- v priebehu celého súdneho konania nedošlo ani raz k vypočutiu žalovaného v procesnom postavení strany sporu podľa § 195 CSP,
- súdy sa nezaoberali v potrebnej miere s námietkou zaujatosti vznesenou žalovaným voči znaleckému Ústavu súdneho inžinierstva Žilinskej univerzity,
- súdy hodnotili vykonané dôkazy svojvoľne a každý vykonaný dôkaz bol interpretovaný v neprospech žalovaného,
- súdy z vykonaných dôkazov vyvodili nesprávne skutkové závery,
- súdy svojím procesným postupom porušili princíp rovnosti zbraní.

16. Dovolanie, ktorého prípustnosť bola vyvodzovaná aj podľa § 421 ods. 1 CSP, dovolateľ odôvodnil nesprávnym právnym posúdením rozhodnutia odvolacieho súdu v otázkach, ktoré formuloval takto:

- či za predpokladu, ak poisťovateľ prekročil svoju zmluvnú a zákonnú povinnosť plniť a poskytol tretím osobám poistné plnenie za žalobcu ako poisteného v situácii, kedy tento údajne za škodu nenesie zodpovednosť a kedy nedošlo k vzniku poistnej udalosti (t. j. náhodnej udalosti v zmluve bližšie označenej v zmysle ust. § 788 ods. 1 OZ), pre ktorú bol žalobca poistený, má žalobca ako poistený nárok na náhradu spoluúčasti titulom náhrady škody od osoby, ktorá mala škodu spôsobiť a to bez ohľadu na skutočnosť, že žalobca spoluúčasť v dojednanej výške uhradil poisťovateľovi,
- či bol žalobca povinný splniť prevenčnú povinnosť vo vzťahu k prenajatej veci podľa § 670 a § 682 OZ,
- či bola naplnená zodpovednosť žalovaného za škodu z hľadiska § 420a ods. 1 a § 421a ods. 1 OZ.

17. Žalobca vo vyjadrení k dovolaniu navrhol podľa § 447 písm. e/ alebo písm. f/ CSP dovolanie žalovaného odmietnuť, resp. podľa § 448 CSP ako nedôvodné zamietnuť.

18. Podľa názoru žalobcu dovolanie nie je podľa § 420 písm. a/ a písm. f/ CSP prípustné. Uviedol, že prorogačná dohoda medzi stranami vôbec nebola dojednaná - neexistuje a preto nie je možné vykonávať jej výklad tak, ako sa dožaduje dovolateľ. Súdy nižších inštancií vo svojich rozhodnutiach jasne konštatovali a odôvodnili neexistenciu dohody strán o tom, že nejaký súd má právomoc na riešenie ich sporu, a tiež, že nebola určito a zrozumiteľne prejavená vôľa zmluvných strán o voľbe právomoci súdu členského štátu na riešenie sporov. Dojednanie v bode 20 nájomnej zmluvy neobsahuje dohodu o právomoci, uvedenie sporov ani právnych vzťahov, ktoré by mal určitý súd riešiť, neobsahuje definíciu, ktorý súd alebo súdy členského štátu majú právomoc na riešenie sporov strán a ani neuvádza niektorý členský štát, v ktorom by sa mal určitý súd nachádzať. V bode 20 nájomnej zmluvy absentuje nielen vôľa, ale aj jej písomný prejav, že bola uskutočnená voľba právomoci v súlade s čl. 23 nariadenia Brusel I, zo znenia ktorej by bolo možné vyvodiť, že v spore nie je daná právomoc súdu Slovenskej republiky na konkrétne právo žalobcu zo zodpovednosti za škodu za porušenie zmluvnej alebo mimozmluvnej povinnosti. Podľa žalobcu bod 20 nájomnej zmluvy nie je v súlade s čl. 23 nariadenia Brusel I určitý a zrozumiteľný. Poukázal tiež na čl. 24 nariadenia Brusel I s tým, že žalovaný sa zúčastnil celého konania prostredníctvom svojho právneho zástupcu, a to nie len preto, aby namietať absenciu právomoci. Okrem toho tvrdil, že v meste Pirmasens sa nenachádza taký súd, ktorý by bol podľa nemeckého právneho poriadku príslušný na rozhodovanie obchodnoprávneho sporu medzi podnikateľmi, ani spor vyplývajúci z porušenia právnej povinnosti podľa právneho poriadku Slovenskej republiky. Súd v Pirmasens podľa verejne dostupných zdrojov pôsobí ako súd prvého stupňa vo vybraných právnych veciach (zväčša

rodinného práva), nemá vytvorený senát ani samosudcu, ktorý by rozhodol spor medzi podnikateľmi v obchodnej veci.

19. Vo vzťahu k ďalším dovolacím námietkam podľa § 420 písm. f/ CSP žalobca uviedol, že postupom súdu nebolo porušené právo žalovaného na spravodlivý proces.

20. Žalobca nepovažoval dovolanie žalovaného za prípustné ani podľa § 421 ods. 1 CSP. Poukázal na to, že dovolateľ dôvody prípustnosti dovolania uviedol len formálne s odkazom na § 421 ods. 1 písm. a/ - c/ CSP, pričom prípustnosť dovolania riadne nešpecifikoval. V dovolaní chyba jasná, určitá a zrozumiteľná špecifikácia právnej otázky riešenej odvolacím súdom a dovolateľ vôbec neuviedol, v čom spočíva nesprávnosť právneho posúdenia veci odvolacím súdom.

21. Najvyšší súd Slovenskej republiky (ďalej tiež „najvyšší súd“) ako súd dovolací (§ 35 CSP), po zistení, že dovolanie podal včas riadne zastúpený dovolateľ (§ 429 ods. 1 CSP), v neprospech ktorého bolo rozhodnutie vydané (§ 424 CSP), viazaný dovolacími dôvodmi (§ 440 CSP), bez nariadenia pojednávania (§ 443 veta pred bodkočiarkou CSP), skúmal, či sú dané procesné predpoklady pre to, aby uskutočnil meritórny dovolací prieskum napadnutého rozhodnutia a konania, ktoré mu predchádzalo.

22. Dovolanie je mimoriadny opravný prostriedok, ktorým nemožno napadnúť každé rozhodnutie odvolacieho súdu. Výnimočnosti tohto opravného prostriedku zodpovedá právna úprava jeho prípustnosti.

23. Najvyšší súd v rozhodnutiach vydaných do 30. júna 2016 opakovane vyjadril záver, aktuálny aj v súčasnosti, v zmysle ktorého právo na súdnu ochranu nie je absolútne, a v záujme právnej istoty a riadneho výkonu spravodlivosti podlieha určitým obmedzeniam. Toto právo, súčasťou ktorého je tiež právo domôcť sa na opravnom súde nápravy chýb a nedostatkov v konaní a rozhodovaní súdu nižšej inštancie, sa v civilnom sporovom konaní zaručuje len vtedy, ak sú splnené všetky procesné podmienky, za splnenia ktorých môže súd vo veci konať a rozhodnúť o veci samej, čo platí pre všetky štádiá konania, vrátane dovolacieho konania. Otázky posúdenia, či sú alebo nie sú splnené podmienky, za ktorých sa môže uskutočniť dovolacie konanie, patrí do výlučnej právomoci dovolacieho súdu.

24. Podľa § 419 CSP, proti rozhodnutiu odvolacieho súdu je prípustné dovolanie, ak to zákon pripúšťa.

25. Podľa § 420 CSP, dovolanie je prípustné proti každému rozhodnutiu odvolacieho súdu vo veci samej alebo ktorým sa konanie končí, ak a/ sa rozhodlo vo veci, ktorá nepatrí do právomoci súdov, b/ ten, kto v konaní vystupoval ako strana, nemal procesnú subjektivitu, c/ strana nemala spôsobilosť samostatne konať pred súdom v plnom rozsahu a nekonal za ňu zákonný zástupca alebo procesný opatrovník, d/ v tej istej veci sa už prv právoplatne rozhodlo alebo v tej istej veci sa už prv začalo konanie, e/ rozhodoval vylúčený sudca alebo nesprávne obsadený súd, alebo f/ súd nesprávnym procesným postupom znemožnil strane, aby uskutočňovala jej patriace procesné práva v takej miere, že došlo k porušeniu práva na spravodlivý proces.

26. Dovolací súd je dovolacími dôvodmi viazaný (§ 440 CSP).

27. Vzhľadom na námietku dovolateľa, že v konaní došlo k procesnej vade v zmysle § 420 písm. a/ CSP, dovolací súd primárne skúmal, či vec patrí alebo nepatrí do právomoci súdov Slovenskej republiky, a teda či je námietka žalovaného dôvodná.

28. Právomoc sa vo všeobecnosti posudzuje ako oprávnenie určitého štátneho orgánu riešiť otázky, ktoré sú zákonom zverené do jeho kompetencie. Právomoc v civilnom súdnom (sporovom) konaní

predstavuje súhrn práv a povinností, ktoré (procesné) právne predpisy priznávajú súdom. Súhrn týchto práv a povinností sa nazýva výkon súdnictva (jurisdikcia); rozumie sa ním najmä prejednávanie a rozhodovanie vecí (sporov). Právomoc súdu na prejednanie a rozhodnutie vecí (sporu) v civilnom súdnom konaní predstavuje jednu zo základných procesných podmienok, pričom jej nedostatok má za následok zastavenie konania.

29. V posudzovanej veci konanie na súde prvej inštancie začalo 21. augusta 2009, t. j. za účinnosti zákona č. 99/1963 Zb. Občiansky súdny poriadok v znení neskorších predpisov (ďalej tiež „OSP“). Občiansky súdny poriadok vymedzoval právomoc v ustanovení § 7. V odseku 1 tohto ustanovenia určil, že v občianskom súdnom konaní súdy prejednávajú a rozhodujú veci, ktoré vyplývajú z občianskoprávných, pracovných, rodinných, obchodných a hospodárskych vzťahov. Takto ohraničený súbor sa týkal vzťahov súkromného práva, ktoré sa spravovali princípmi právnej rovnosti a vôľovej autonómie účastníkov. Veci do tohto súboru zaradené prejednávali a rozhodovali prevažne súdy a len výnimočne, ak to ustanovoval zákon, prejednávali ich a rozhodovali o nich iné orgány. Podľa ods. 2 uvedeného ustanovenia v občianskom súdnom konaní súdy preskúmavali aj zákonnosť rozhodnutí orgánov verejnej správy a zákonnosť rozhodnutí, opatrení alebo iných zásahov orgánov verejnej moci a rozhodovali o súlade všeobecne záväzných nariadení orgánov územnej samosprávy vo veciach územnej samosprávy so zákonom a pri plnení úloh štátnej správy aj s nariadením vlády a všeobecne záväznými právnymi predpismi ministerstiev a ostatných ústredných orgánov štátnej správy, pokiaľ ich podľa zákona neprejednávajú a nerozhodujú o nich iné orgány. Nad rámec vymedzený uvedenými súbormi vzťahov, súdy podľa ods. 3 uvedeného ustanovenia v občianskom súdnom konaní prejednávali a rozhodovali aj iné veci, ktoré sa už, na rozdiel od predchádzajúcich, nezakladali priamo na práve súkromnom, tieto však vždy len vtedy, ak to ustanovil zákon.

30. Uvedené ustanovenie § 7 OSP sa (s účinnosťou od 1. júla 2016) premietlo aj do Civilného sporového poriadku, a to do § 3, v zmysle ktorého súdy prejednávajú a rozhodujú súkromnoprávne spory a iné súkromnoprávne veci, ak ich podľa zákona neprejednávajú a nerozhodujú iné orgány. Podľa § 4 CSP iné spory a veci prejednávajú a rozhodujú súdy, len ak to ustanovuje zákon. Dovolací súd, vychádzajúc z prechodného ustanovenia § 470 ods. 1 CSP, posudzoval otázku právomoci súdu v danom spore, i keď konanie bolo začaté pred účinnosťou CSP, podľa predpisov platných v čase podania dovolania, t. j. podľa ustanovení CSP.

31. Vo vzťahu k právomoci súdov Slovenskej republiky vo veciach s cudzím prvkom je potrebné vychádzať tiež z právneho rámca daného Ústavou Slovenskej republiky (ústavný zákon č. 460/1992 Zb., ďalej tiež „ústava“), podľa ktorého štátne orgány môžu konať iba na základe ústavy, v jej medziach a v rozsahu a spôsobom ktorý ustanoví zákon (čl. 2 ods. 2 ústavy). Slovenská republika uznáva a dodržiava všeobecné pravidlá medzinárodného práva, medzinárodné zmluvy, ktorými je viazaná, a svoje ďalšie medzinárodné záväzky (čl. 1 ods. 2). Právne záväzné akty Európskych spoločenstiev a Európskej únie majú prednosť pred zákonmi Slovenskej republiky (čl. 7 ods. 2 veta druhá ústavy). Medzinárodné zmluvy o ľudských právach a základných slobodách, medzinárodné zmluvy, na ktorých vykonanie nie je potrebný zákon, a medzinárodné zmluvy, ktoré priamo zakladajú práva a povinnosti fyzických osôb alebo právnických osôb a ktoré boli ratifikované a vyhlásené spôsobom ustanoveným zákonom, majú prednosť pred zákonom (čl. 7 ods. 5 ústavy).

32. Dovolateľ v danom prípade vyvodzuje vadu zmätočnosti podľa § 420 písm. a/ CSP z tvrdenia, že súdy Slovenskej republiky nemajú právomoc na konanie a rozhodovanie o predmetnom spore z dôvodu platného dojednania dohody o voľbe právomoci podľa čl. 23 ods. 1 nariadenia Brusel I v nájomnej zmluve.

33. K uvedenej námietke dovolateľa je potrebné v stručnosti uviesť, že posudzovanie právomoci

slovenských súdov v občianskych a obchodných veciach je determinované uplatňovaním tzv. bruselského režimu, ktorý je v oblasti medzinárodnej právomoci v súčasnosti tvorený nariadením Brusel I (rev) a Lugánskym dohovorom. Nariadením Brusel I (rev) sú viazané všetky členské štáty Európskej únie (EÚ) a Lugánskym dohovorom, okrem EÚ, aj Švajčiarsko, Nórsko a Island. Nariadenie Brusel I je naďalej v platnosti a má relevanciu v konaniach, ktoré začali pred 10. januárom 2015 a v oblasti uznávania rozhodnutí vydaných v takýchto konaniach. Pre posudzovanie právomoci v nových konaniach však už relevanciu nemá (pozri Lysina, P., Duriš, M., Haťapka, M. a kol. Medzinárodné právo súkromné.

2. vydanie. Bratislava: C. H. Beck, 2016, s. 221).

34. Zmluvné strany sa môžu dohodnúť na zmluvnom založení právomoci súdov určitého členského štátu. Takáto dohoda má derogačný a prorogačný účinok. Uvedené znamená, že dohoda o voľbe právomoci jednak zakladá právomoc súdov určitého štátu a zároveň (ak z dohody nevyplýva inak) odníma právomoc súdom, ktoré by ju mali podľa

čl. 2, resp. čl. 5 nariadenia Brusel I (pozri Lacko, P. Právomoc a rozhodné právo v obchodných a občianskoprávných vzťahoch s cudzím prvkom. Bratislava: Wolters Kluwer s.r.o., 2014, s. 19). Pre aplikáciu čl. 23 ods. 1 nariadenia Brusel I uvádzanú dovolateľom bola v posudzovanom prípade splnená podmienka, keďže aspoň jedna strana (tu obe strany) mala domicil v členskom štáte k momentu uzavretia prorogačnej dohody (uvedená podmienka bola neskôr revidovaná, keď v zmysle čl. 25 ods. 1 nariadenia Brusel I bis už žiaden z účastníkov nemusí mať domicil v EÚ - pozn. dovolacieho súdu).

35. Dovolací súd považuje za nevyhnutné ďalej uviesť, že pokiaľ v odôvodnení tohto uznesenia poukazuje na výklad poskytnutý SDEÚ vo vzťahu k Dohovoru z 27. septembra 1968 o súdnej právomoci a výkone rozhodnutí v občianskych a obchodných veciach,

(Ú. v. ES L 299, 1972, s. 32, ďalej tiež „Bruselský dohovor“), v zmysle judikatúry SDEÚ

sa tento výklad uplatňuje aj na ustanovenia nariadenia Brusel I, keďže ustanovenia nariadenia Brusel I a Bruselského dohovoru sú formulované zhodne a možno ich považovať

za rovnocenné (pozri napr. rozsudok SDEÚ z 23. apríla 2009, vo veci C-167/08, Draka NK Cables a rozsudok z 23. októbra 2014, vo veci C-302/13, flyLAL-Lithuanian Airlines).

36. Dovolací súd, viazaný skutkovým stavom tak, ako ho zistil odvolací súd (§ 442 CSP), mal z obsahu spisu osvedčené, že právny predchodca žalovaného

(Landauer-Weihnachtszirkus GmbH) ako právnická osoba založená podľa nemeckého práva, so sídlom v Spolkovej republike Nemecko a právny predchodca žalobcu (Agentúra Pohoda, s.r.o.) ako právnická osoba založená podľa slovenského práva so sídlom v Slovenskej republike, uzatvorili nájomnú zmluvu (v nemeckom jazyku), ktorá v bode 20 obsahovala dojednanie: „Der Gerichtsstand befindet sich in Pirmasens“ [preklad do slovenčiny: „Miesto súdu (jurisdikcia) sa nachádza v Pirmasens“].

37. Ako dovolací súd už uviedol (ods. 33), Nariadenie Európskeho parlamentu a Rady (EÚ) č. 1215/2012 z 12. decembra 2012 o právomoci a o uznávaní a výkone rozsudkov

v občianskych a obchodných veciach (prepracované znenie) (nariadenie Brusel I bis), je podľa jeho čl. 66 ods. 1 použiteľné na konania začaté dňa 10. januára 2015 a neskôr.

Právomoc (resp. medzinárodnú príslušnosť) slovenských súdov je preto v danom sporovom konaní, začatom pred uvedeným dátumom, potrebné posudzovať podľa nariadenia Brusel I.

38. Nariadenie Brusel I má aplikačnú prednosť pred pravidlami národného práva (rozsudok SDEÚ z 9. marca 1978 vo veci C-106/77, Amministrazione delle Finanze dello Stato proti Simmenthal SpA).

39. Pri výklade ustanovenia únieho práva je potrebné prihliadať na jeho znenie,

na jeho kontext, význam a povahu, na jeho ciele, ktoré sleduje právna úprava, do ktorej toto ustanovenie patrí a na existujúcu judikatúru súdov EÚ k výkladu tohto ustanovenia

(rozsudok SDEÚ z 30. júna 2005 vo veci T - 190/03, Olesen, body 36 a 38; pozri tiež rozsudok z 9. decembra 2008 vo veci F - 144/07, Efsthathopoulos, body 33, 35 a 37).

40. V dovolacom konaní je kľúčová otázka, či dojednanie v bode 20 nájomnej zmluvy je dohodou strán o voľbe právomoci podľa čl. 23 nariadenia Brusel I, a ak áno, či sa toto dojednanie vzťahuje na prejednávany spor.

41. V tomto smere dovolací súd uvádza, že v zmysle judikatúry SDEÚ, je otázka výkladu dohody o voľbe právomoci vecou súdu, pred ktorým došlo k dovolávaniu sa jeho právomoci, pričom tento súd musí určiť, ktoré spory patria do obsahu tejto dohody (rozsudok SDEÚ z 10. marca 1992 vo veci C-214/89, Powell Duffryn plc proti Wolfgang Petereit a rozsudok z 21. mája 2015, vo veci C-352/13, CDC Hydrogen Peroxide). Zároveň je potrebné poukázať na doktrínu prijatú SDEÚ o oddeliteľnosti dohody o voľbe právomoci od zmluvy, v ktorej je táto dohoda uvedená, v zmysle ktorej sa právny režim dohody o voľbe právomoci posudzuje podľa nariadenia Brusel I, pričom ostatné ustanovenia zmluvy sa riadia rozhodným právom podľa zmluvy (rozsudok SDEÚ z 3. júla 1997, vo veci C-269/95, Francesco Benincasa proti Dentalkit Srl, body 24 a 25).

42. Podľa čl. 23 ods. 1 nariadenia Brusel I, ak sa účastníci zmluvy, z ktorých jeden alebo viacerí majú bydlisko v členskom štáte, dohodli, že súd alebo súdy členského štátu majú právomoc na riešenie sporov, ktoré vznikli alebo môžu vzniknúť v súvislosti s konkrétnym právnym vzťahom, potom má právomoc tento súd alebo tieto súdy. Táto právomoc súdu

je výlučná, ak sa účastníci nedohodli inak. Takáto dohoda o voľbe právomoci musí byť buď:

- a) písomná alebo písomne potvrdená, alebo
- b) vo forme, ktorá je v súlade s praxou, ktorú medzi sebou zaviedli účastníci zmluvy, alebo
- c) v medzinárodnom obchode vo forme, ktorá je v súlade so zvyklosťami, ktoré sú alebo majú byť účastníkom zmluvy známe, a ktorá je v takomto obchode dobre známa a pravidelne dodržiavaná účastníkmi, ktorí uzatvorili zmluvu typickú pre daný obchodný vzťah.

43. Článok 23 nariadenia Brusel I jasne uvádza, že jeho pôsobnosť je obmedzená na prípady, v ktorých si účastníci „dohodli“ súd. Ako vyplýva z odôvodnenia (bod) 11 tohto nariadenia, zhodná vôľa účastníkov v súlade so zásadou zmluvnej voľnosti odôvodňuje priznanie prednosti voľbe právomoci iného súdu, než je súd, ktorý by mal prípadne právomoc v zmysle uvedeného nariadenia (rozsudok SDEÚ z 21. mája 2015 vo veci C-322/14,

El Majdoub, bod 26, ako aj rozsudok z 20. apríla 2016 vo veci C-366/13, Profit Investment SIM, bod 24). Cieľom čl. 23 nariadenia Brusel I je stanoviť formálne podmienky, ktoré musia spĺňať doložky o voľbe právomoci, a to na zabezpečenie právnej istoty a zaručenie, že strany vyjadrili svoj súhlas (pozri v tomto zmysle rozsudok SDEÚ zo 16. marca 1999, vo veci C-159/97, Castelletti, bod 34).

44. Súdny dvor EÚ vo svojich rozhodnutiach sformuloval podmienky platnosti dohody o voľbe právomoci podľa čl. 23 nariadenia Brusel I a ktoré rozdelil na materiálne a formálne. Materiálna podmienka platnosti sa vzťahuje na predmet dohody, ktorá sa musí týkať určeného právneho vzťahu (rozsudok SDEÚ z 20. apríla 2016 vo veci C-366/13, Profit Investment SIM, bod 23 a rozsudok zo 7. júla 2016 vo veci C-222/15, Höszig Kft. proti Alstom Power Thermal Services, bod 33). Pokiaľ ide o formálne podmienky, je potrebné, aby dohoda o voľbe právomoci bola vyhotovená v písomnej forme, alebo bola písomne potvrdená, alebo bola

vo forme, ktorá je v súlade s praxou, ktorú medzi sebou zaviedli účastníci zmluvy, alebo v medzinárodnom obchode vo forme, ktorá je v súlade so zvyklosťami, ktoré sú alebo majú byť účastníkom zmluvy známe (rozsudok SDEÚ zo 7. júla 2016 vo veci C-222/15, Höszig Kft. proti Alstom Power Thermal Services, bod 35). Konajúci súd má zároveň povinnosť preskúmať, či doložka, ktorá mu priznáva právomoc, bola skutočne predmetom súhlasu zmluvných strán, ktorý sa musí vyjadriť zjavne a jednoznačne, pričom formálne požiadavky podľa článku 23 ods. 1 nariadenia Brusel I majú v tomto ohľade zaručiť, aby bol tento súhlas skutočne daný (rozsudok SDEÚ zo 6. mája 1980 vo veci C-784/79, Porta Leasing, bod 5, a rozsudok z 21. mája 2015 vo veci C-322/14, El Majdoub, bod 29).

45. Z hľadiska presnosti obsahu doložky o voľbe právomoci pri určení súdu alebo súdov členského štátu na riešenie sporov, ktoré vznikli alebo vzniknú medzi zmluvnými stranami, Súdny dvor rozhodol, že článok 17 Bruselského dohovoru nemožno vykladať v tom zmysle,

že by vyžadoval, aby sa doložka o súdnej právomoci formulovala takým spôsobom, aby bolo možné identifikovať príslušný súd len na základe jej samotného znenia. Postačuje, keď doložka uvádza objektívne okolnosti, na základe ktorých sa strany dohodli zvoliť si súd alebo súdy, ktorým majú v úmysle predložiť spory, ktoré vznikli alebo ktoré môžu medzi nimi vzniknúť. Tieto okolnosti, ktoré musia byť dostatočne presné, aby umožnili súdu prejednávajúcemu danú vec zistiť, či má právomoc, môžu podľa prípadu vyplývať z konkrétnych okolností danej veci (rozsudok z 9. novembra 2000, vo veci C-387/98, Coreck Maritime GmbH proti Handelsveem BV a ďalším, bod 15)

46. Pre identifikáciu výlučnej právomoci (medzinárodnej príslušnosti) súdu z hľadiska článku 23 ods. 1 nariadenia Brusel I sú podľa názoru dovolacieho súdu v prejednávanej veci splnené tak podmienky formálne, ako aj materiálne. Zo skutkového stavu zisteného odvolacím súdom (ako aj z obsahu spisu) nepochybne vyplýva, že zmluva, v ktorej sa nachádza dotknuté dojednanie, bola uzatvorená v písomnej forme - text zmluvy bol na znak súhlasu podpísaný oboma účastníkmi zmluvy (čl. 23 ods. 1 písm. a/ nariadenia Brusel I). Pokiaľ ide o materiálnu podmienku, túto považoval dovolací súd tak isto za splnenú, keďže bod 20 bol ako posledné dojednanie umiestnené za celým predchádzajúcim textom nájomnej zmluvy (za body 1 - 19), preto sa zjavne má týkať sporov, ktoré môžu vzniknúť v súvislosti s touto zmluvou.

Hoci je dotknuté ustanovenie zmluvy formulované pomerne stroho, je možné z neho nepochybne vyvodiť jednoznačný súhlas účastníkov zmluvy o ich podriadení sa jurisdikcii súdu v Pirmasens v prípade sporov, ktoré môžu vzniknúť v súvislosti s touto zmluvou. Dovolací súd pri posudzovaní a interpretácii predmetného dojednania zároveň prihliadol

na celý obsah úkonu (zmluvy o nájme) - formulácie ostatných zmluvných dojednaní a rovnako prihliadol aj na to, že v priebehu konania pred súdmi nižšej inštancie bolo zistené, že právni predchodcovia strán uzavreli obsahovo totožnú zmluvu (spolu s dotknutým ustanovením)

aj v predchádzajúcom období (v roku 2008). Navyše, mesto Pirmasens bolo v čase podpisu zmluvy sídlom právneho predchodcu žalovaného, z čoho možno dôvodne vyvodzovať úmysel právneho predchodcu žalobcu podriať sa právomoci súdu v mieste sídla právneho predchodcu žalovaného v prípade vzniknutého sporu. Pokiaľ teda právny predchodca žalobcu (opakovane) prejavil súhlas s dojednaním v zmluve odkazujúcim na jurisdikciu (miesto) súdu v Pirmasens, musel rozumne predpokladať, že v prípade vzniku sporu súvisiaceho s touto zmluvou bude takýto spor riešený pred uvedeným súdom, podľa prorogačnej dohody strán.

47. Pri interpretácii prorogačnej dohody bolo potrebné vychádzať najmä z úmyslu/vôle strán a z formulácie dojednania v bode 20 nájomnej zmluvy. Vyplýva to zo samotného článku 23 nariadenia Brusel I, vychádzajúceho z preferencie úmyslu/vôle strán („pokiaľ sa strany nedohodnú inak“). Určujúce pre výklad v zmysle článku 23 nariadenia Brusel I bolo teda:

a) znenie prorogačnej dohody, b) úmysel strán, c) predpokladaný výlučný efekt prorogačnej dohody a d) akékoľvek relevantné ustanovenie nariadenia Brusel I a judikatúra SDEU k nemu.

48. Podľa dovolacieho súdu účastníci zmluvy o nájme prejavili v bode 20 dostatočne určitým a zrozumiteľným spôsobom zhodnú vôľu (v súvislosti s uzavretou zmluvou) podriať sa jurisdikcii súdu v Pirmasens, t. j. nachádzajúceho sa v Spolkovej republike Nemecko, preto bolo možné a contrario vyvodiť derogačný efekt takej dohody, a teda to, že nebolo vôľou strán, aby spory z nájomnej zmluvy vzniknuté, alebo so zmluvou súvisiace, prejednávali alebo rozhodovali iné súdy než súdy Spolkovej republiky Nemecko.

49. Formulácia predmetnej prorogačnej dohody pritom vedie k jednoznačnému záveru, že zahŕňa všetky prípadné spory účastníkov vzniknuté zo zmluvy, resp. súvisiace s touto zmluvou. Pri interpretácii prorogačnej dohody ako právneho úkonu súkromnoprávneho charakteru niet dôvodu pre prílišný formalizmus, práve ktorý v posudzovanom prípade viedol súdy nižších inštancií k záveru o jeho neplatnosti (podľa rozsudku súdu prvej inštancie),

či neurčitosti resp. nezrozumiteľnosti (podľa rozsudku odvolacieho súdu).

50. V tejto súvislosti dovolací súd zdôrazňuje, že dotknuté dojednanie v bode 20 je súčasťou nájomnej zmluvy predstavujúcej dvojstranný právny úkon súkromnoprávneho charakteru. Na tomto súkromnoprávnom charaktere predmetného dojednania nemení nič ani to, že účinky prorogačnej dohody zakladajú v tomto prípade prednostnú výlučnú medzinárodnú príslušnosť - právomoc súdu v Pirmasens, čo pre konanie o veci predstavuje podmienku procesného (verejného) práva. Preto podporne k záveru o dostatočnom vyjadrení - prejave súhlasnej vôle účastníkov zmluvy v (o) prorogačnej doložke v bode 20 nájomnej zmluvy, dovolací súd uvádza, že vo vzťahu k výkladu právnych úkonov súkromnoprávneho charakteru sa už v minulosti jasne vyjadril aj Ústavný súd Slovenskej republiky vo svojom náleze

z 1. apríla 2015, sp. zn. I. ÚS 640/2014 tak, že prehnané formalistické požiadavky všeobecného súdu na formuláciu predmetu zmluvy sú ústavne neakceptovateľné. Úloha všeobecného súdu pri hľadaní riešenia súdnej právnej veci a interpretácii relevantných právnych úkonov totiž nespočíva vo „vyhľadávaní“ dôvodov neurčitosti predmetu zmluvy (prípadne iných dôvodov jeho neplatnosti), ale v poskytnutí súdnej ochrany účastníkom občianskeho súdneho konania. Táto má byť založená okrem iného aj na zohľadnení a plnej aplikácii všetkých zákonných kritérií platných pre výklad právnych úkonov a súčasnej preferencii výkladu v prospech platnosti, a nie neplatnosti právneho úkonu.

51. Ďalej dovolací súd uvádza, že autonómia strán v oblasti zmluvných záväzkov je uznávaným inštitútom aj v rámci hmotnoprávnej úpravy členských štátov EÚ.

Pokiaľ sa v rámci vnútroštátnych úprav členských štátov EÚ umožňuje zmluvným stranám nielen kreovať obsah zmluvy ale aj zvoliť si objektívne právo, ktorým sa bude ich zmluvne založený záväzkový vzťah riadiť, tak aj v procesnej rovine zmluvné strany v rámci svojich súkromnoprávných vzťahov môžu dohodou založiť právomoc súdov určitého štátu na riešenie sporov vyplývajúcich z týchto zmlúv s medzinárodným prvkom. Voľba práva zmluvnými stranami zakladá určitú mieru predvídateľnosti rozsahu ich subjektívnych práv a voľba právomoci miesta rozhodovania ich sporov. Dohoda o právomoci sa môže týkať

už vzniknutých sporov, alebo ktoré ešte len vzniknú, môže sa týkať všetkých sporov, ktoré z daného vzťahu vzniknú alebo môžu vzniknúť, pričom rozsah možno obmedziť.

52. V danom prípade súdy nižších inštancií vytýkali predmetnej prorogačnej dohode z hľadiska určitosti jej formulácie v podstate to, že podriadenie sa strán jurisdikcii súdu v Pirmasens neobsahovalo spresňujúci dovetok o všetkých sporoch, ktoré môžu vzniknúť v súvislosti s právnym vzťahom zmluvných strán (napr. „všetky spory vyplývajúce z tejto zmluvy“). Podľa dovolacieho súdu však v danom prípade stranami zvolená strohá a jednoduchá formulácia v bode 20 zmluvy o nájme bola dostatočne určitá a jednoznačná, keďže (pri absencii formulácie zužujúcej právomoc určeného súdu) z nej, s prihliadnutím na konkrétne okolnosti prípadu, bolo možné vyrozumiť zhodný prejav vôle/úmysel strán o podriadení sa jurisdikcii súdu v Pirmasens, a to vo všetkých sporoch vyplývajúcich zo zmluvy, resp. so zmluvou súvisiacich. Nepochybny písomný súhlas strán prejavovaný podpísaním zmluvy, tiež umiestnenie bodu 20 v zmluve, za celým jej obsahom, nedovoľuje iný než uvedený výklad bodu 20, ako platnej prorogačnej dohody strán. Niet totiž ani z hľadiska bazálnej logiky iného dôvodu, pre ktorý by účastníci zmluvy o nájme do nej v r. 2009 predmetné dojednanie v bode 20 zahrnuli, a to opakovane (rovnaké znenie ako v zmluve z r. 2008). Zo skutkového stavu zisteného z dokazovania vo veci tiež vyplýva, že obe strany sa nájomnou zmluvou riadili a jej platnosť až do vyvolania tohto sporu nespochybňovali v žiadnom z jej ustanovení.

53. Dovolací súd si je vedomý, že výklad právneho úkonu (tu dohody o prorogácii) nemá predstavovať jeho dopĺňanie, teda nahrádzanie prejavu vôle zmluvných strán. Vo vyššie uvádzaných hodnotených konkrétnych okolnostiach tu riešenej veci formulačná strohosť a jednoduchosť prorogačnej dohody umožňuje jej výklad ako dohody platnej, vyvolávajúcej prorogačné účinky, keď práve z jej textu o mieste súdu/jurisdikcii v Pirmasens (z hľadiska jazykového), z umiestnenia dohody v bode 20 v zmluve (z hľadiska systematického), z opakovanej akceptácie totožného znenia dohody stranami (z hľadiska časového a zavedenej obchodnej

praxe strán), s prihliadnutím na jej jasný význam a účel (z hľadiska teleologického), vyplýval dostatočne určitý a zrozumiteľný súhlas účastníkov zmluvy o podriadení všetkých ich sporov, ktoré môžu vzniknúť v súvislosti s nájomnou zmluvou, právomoci súdu v Pirmasens.

54. Dovolací súd pri rozhodovaní vychádzal tiež z premisy, že nesmie byť ambíciou súdu ako justičného orgánu štátu príliš formalisticky a neprimerane ingerovať do súkromnoprávnych úkonov ich účastníkov. Naopak v súkromnoprávnej sfére má mať nepochybne prioritu rešpektovanie vôle zmluvných strán, tak ako k tomu pristupoval dovolací súd v tu posudzovanom prípade. Pri výklade dojednania v bode 20 zmluvy o nájme prihliadol aj na všetky relevantné okolnosti, ktoré vo veci ohľadom prorogačnej doložky vyšli pred súdmi nižších inštancií najavo a vyhodnotil spornú otázku právomoci súdu na prejednanie a rozhodnutie veci vo svetle judikatúry SDEÚ k aplikácii a interpretácii článku 23 ods. 1 nariadenia Brusel I, uvedenej v tomto uznesení.

55. Na základe uvedeného mal dovolací súd preukázané, že v prejednávanej veci bola platne dojednaná dohoda o voľbe právomoci súdu v Pirmasens, čo vyplýva jednak z jej písomného vyjadrenia v nájomnej zmluve, ako aj z úmyslu zmluvných strán.

56. Na uvedené závery nemalo vplyv, že žalobca sa žalobou domáhal nároku na náhradu škody z tvrdeného porušenia zmluvy ako aj z mimozmluvnej zodpovednosti žalovaného, keďže vymedzenie uplatnených nárokov sa týkalo vzťahov medzi stranami založených (resp. súvisiacich s) nájomnou zmluvou (škoda bola spôsobená predmetom nájmu). Posúdenie týchto vzťahov a rozhodnutie o uplatnených nárokoch je vo výlučnej kompetencii súdu, ktorý disponuje právomocou (medzinárodnou príslušnosťou) na konanie vo veci samej. Naviac, aj keď článok 23 nariadenia Brusel I ustanovuje, že zvoliť si právomoc môžu účastníci zmluvy, dovolací súd sa prikláňa k takému výkladu tohto ustanovenia, že sa vzťahuje na samotnú voľbu právomoci a neobmedzuje možnosť voľby právomoci iba na konania o zmluvných nárokoch. Účastníci si môžu zvoliť, aby súd určitého členského štátu mal právomoc v spore týkajúceho sa akéhokoľvek právneho vzťahu, vrátane vzťahu deliktúálneho.

57. Vzhľadom k tomu, že právny predchodca žalobcu podal žalobu na súd Slovenskej republiky aj napriek tomu, že si s právnym predchodcom žalovaného platne dojednal dohodu o voľbe právomoci súdu nenachádzajúcim sa na území Slovenskej republiky, pre rozhodovanie predmetnej veci nie je daná právomoc slovenských súdov na jej prejednanie a rozhodnutie. Keďže nedostatok právomoci súdu je taký nedostatok procesnej podmienky, ktorý nemožno odstrániť (§ 161 ods. 2 CSP), bolo namieste zastavenie konania zo strany súdu prvej inštancie (§ 9 CSP) bezprostredne po tom, čo žalovaný vzniesol námietku nedostatku právomoci súdov Slovenskej republiky pri prvom úkone, ktorý mu v prejednávanom spore patrilo. Dovolací súd preto uzatvára, že dovolateľ opodstatnene namietal existenciu vady zmätočnosti podľa § 420 písm. a/ CSP.

58. Nad rámec uvedeného dovolací súd považuje za potrebné uviesť, že pokiaľ žalobca tvrdil založenie právomoci súdov Slovenskej republiky tým, že sa žalovaný zúčastnil konania podľa čl. 24 nariadenia Brusel I, dovolací súd bol názoru, že toto ustanovenie je potrebné v súlade s judikatúrou SDEÚ vykladať tak, že účasť žalovaného na konaní nezakladá právomoc, ak žalovaný okrem namietania nedostatku právomoci predloží aj vyjadrenia vo veci samej (pozri rozsudok SDEÚ z 24. júna 1981 vo veci C-150/80, Elefanten Schuh GmbH proti Pierre Jacqmain) alebo obhajobu vo veci samej predloží ako alternatívu k námietke nedostatku právomoci (pozri rozsudok SDEÚ z 22. októbra 1981 vo veci C-27/81, Rohr proti Ossberger). V prejednávanej veci žalovaný namietal nedostatok právomoci pri prvom úkone, ktorý mu vo veci patrilo, ako aj počas celého konania, preto jeho procesné úkony, ktoré v konaní urobil, nemožno považovať za „zúčastnenie sa konania“ podľa prvej vety čl. 24 nariadenia Brusel I, ale ako alternatívu k vznesenej námietke nedostatku právomoci. Podľa obsahu spisu námietky k právomoci súdov Slovenskej republiky boli obsiahnuté konkrétne v týchto úkonoch žalovaného: odpor proti

platobnému rozkazu - čl. 61-65 (fax), čl. 67-71 (písomne), odvolanie proti uzneseniu o zamietnutí návrhu na zastavenie konania - čl. 154-157 (fax), čl. 158-161 (písomne), opätovné vznesenie námietky nedostatku právomoci - čl. 216 (písomne), čl. 222 (mail), odvolanie proti rozsudku súdu prvej inštancie - čl. 3075 - 3088 (e-žaloby), čl. 3099 - 3125 (písomne), dovolanie - čl. 3264 - 3283 (e-žaloby), čl. 3296 - 3335 (písomne). Len to,

že sporová strana nevyčerpala všetky opravné prostriedky, vrátane mimoriadnych, proti procesnému rozhodnutiu súdu (nižšej inštancie), ktorým v priebehu konania deklaroval svoju právomoc (medzinárodnú príslušnosť) na prejednanie a rozhodnutie o veci/spore, bez ďalšieho neznamená, že s konaním a procesným postupom tohto súdu súhlasila, a teda sa z hľadiska

čl. 24 nariadenia Brusel I „zúčastnila konania“. Rovnaký záver sa týka aj osobnej účasti (právneho zástupcu) strany na pojednávaní súdu, ktorú nemožno hodnotiť z hľadiska kritérií

čl. 24 nariadenia Brusel I oddelene, ale súbežne s námietkami strany voči právomoci súdu v celom konaní. Z uvedeného dôvodu nebolo možné založiť právomoc súdov Slovenskej republiky podľa citovaného ustanovenia.

59. Argumentáciu žalobcu, že v meste Pirmasens sa nenachádza taký súd, ktorý by bol podľa nemeckého právneho poriadku príslušný na rozhodovanie obchodnoprávneho sporu medzi podnikateľmi, ani spor vyplývajúci z porušenia právnej povinnosti podľa právneho poriadku Slovenskej republiky, dovolací súd taktiež nepovažoval za dôvodnú, pretože dohoda o voľbe právomoci nemôže zasiahnuť do pravidiel vecnej príslušnosti súdov, upravených procesnými predpismi národného práva. V prípade, že si účastníci zmluvy zvolia právomoc vecne nepríslušného súdu, na toto dojednanie je potrebné nazerať tak, že si účastníci určili najbližší vecne príslušný súd tomu súdu, ktorý bol určený v zmluve (k tomu bližšie pozri Drápal, L., Bureš, J. a kol., Občanský soudní řád I, II Komentář. 1. vydání. Praha: C. H. Beck, 2009). Ak by teda aj súd v Pirmasens, ktorý si účastníci zmluvy výslovne zvolili, nebol vecne príslušný na prejednanie tohto sporu (čo dovolací súd neskúmal), nemalo by to vplyv

na platnosť dohody o voľbe právomoci, a súdom príslušným na prejednanie sporu by bol súd príslušný podľa procesných pravidiel nemeckého právneho poriadku.

60. So zreteľom na uvedené, pokiaľ sa v posudzovanej veci žalobca, žalobou podanou 21. augusta 2009, domáhal voči žalovanému plnenia z nároku na náhradu škody spôsobenej predmetom nájmu, nebola daná právomoc súdov Slovenskej republiky na konanie

a rozhodovanie o tomto uplatnenom nároku. Dovolací súd preto dospel k záveru, že dovolanie žalovaného vyvolalo účinok umožňujúci a zároveň ukládajúci dovolaciemu súdu uskutočniť meritórny dovolací prieskum. Prípustnosť a dôvodnosť podaného dovolania vyplývala z toho, že prejednanie veci súdmi nižších inštancií bolo postihnuté vadou zmätočnosti podľa § 420 písm. a/ CSP, pretože sa rozhodlo vo veci, ktorá nepatrí do právomoci súdov (Slovenskej republiky). Z tohto dôvodu dovolací súd rozsudok odvolacieho súdu ako i rovnakou vadou postihnutý rozsudok súdu prvej inštancie zrušil a konanie zastavil (§ 449 ods. 1 a 2 a § 450 CSP). V danom prípade postúpenie veci príslušnému orgánu na prejednanie a rozhodnutie veci nepripadalo do úvahy.

61. S prihliadnutím na zrušenie dovolaním napadnutého rozhodnutia odvolacieho súdu, ako aj rozhodnutia súdu prvej inštancie v zmysle § 420 písm. a/ CSP a vyššie uvedené dôvody tohto zrušenia, sa dovolací súd už ďalej nezaoberal prípustnosťou dovolania podľa § 420

písm. f/ a § 421 ods. 1 CSP, nakoľko preskúmanie prípustnosti v danom prípade nebolo možné.

62. Dovolací súd nepovažoval za potrebné podať návrh na začatie prejudiciálneho konania pred SDEÚ a prerušiť konanie podľa § 162 ods. 1 písm. b/ CSP, pretože ako už bolo uvedené vyššie (bod. 41), výklad dohody o voľbe právomoci prináleží vnútroštátnemu súdu. Zároveň dovolací súd považoval znenie čl. 23 nariadenia Brusel I za dostatočne jasné

(acte claire - pozri rozsudok SDEÚ zo 6. októbra 1982 vo veci C-283/81, CILFIT) a aplikácia uvedeného ustanovenia bola judikatúrou SDEÚ vyriešená (acte éclairé - rozsudok SDEÚ

z 27. marca 1963 vo veci C-28/62, Da Costa). Z uvedených dôvodov dovolací súd návrh žalovaného na polozenie prejudiciálnej otázky Súdnemu dvoru EÚ podľa čl. 267 Zmluvy o fungovaní Európskej únie a

na prerušenie konania podľa § 162 ods. 1 písm. b/ CSP zamietol.

63. Vzhľadom na zrušenie rozhodnutí súdov nižších inštancií, je neopodstatnený tiež návrh dovolateľa na odklad vykonateľnosti napadnutého rozsudku odvolacieho súdu podľa § 444 ods. 1 CSP a dovolací súd nie je povinný o ňom rozhodnúť osobitným výrokom (porovnaj uznesenie najvyššieho súdu z 31. marca 2016, sp. zn. 3Cdo/616/2015, uznesenie najvyššieho súdu z 24. októbra 2019, sp. zn. 1 Obdo/53/2019).

64. Keďže dovolací súd napadnuté rozhodnutia oboch súdov nižších inštancií zrušil a konanie zastavil, rozhodol o nároku na náhradu trov celého konania (konania pred súdom prvej inštancie, odvolacieho konania a dovolacieho konania) v zmysle § 256 ods. 1 CSP v spojení s § 453 ods. 1 CSP. Podľa ustálenej súdnej praxe, ak žalobca podal žalobu vo veci, ktorá nepatrí do právomoci súdu, procesne zaviniť, že konanie z dôvodu neodstrániteľného nedostatku procesnej podmienky muselo byť zastavené. V danom prípade teda procesné zavinenie zastavenia konania treba pričítať žalobcovi. Žalovanému preto patrí proti žalobcovi nárok na plnú náhradu trov konania.

65. Z rovnakého dôvodu o nároku na náhradu trov štátu dovolací súd rozhodol za aplikácie čl. 4 CSP podľa § 253 ods. 1 CSP v spojení s § 256 ods. 1 a § 470 ods. 2 CSP tak, že žalobca má povinnosť nahradiť trovy štátu v plnom rozsahu.

66. O výške nároku na náhradu trov konania žalovaného a trov štátu rozhodne súd prvej inštancie (§ 262 ods. 2 CSP).

67. Toto rozhodnutie prijal senát najvyššieho súdu pomerom hlasov 3 : 0.

Poučenie:

Proti tomuto uzneseniu nie je prípustný opravný prostriedok.